

**ONDERZOEK NAAR
ONOPZETTELIJKE BRANDSTICHTING:
TWEDE ADVOCATEN LEGGEN UIT WIE
VERVOLGING RISKEERT**

«Ook onopzettelijke doding kan in beeld komen»

Vijf doden, een deels uitgebrand appartementsblok en nu ook een onderzoeks-rechter: de brand op Antwerpen-Linkeroever krijgt een juridisch staartje. Het parket vorderde een vervolging voor onopzettelijke brandstichting, maar wat wil dat eigenlijk zeggen? Niels Lefevre en Erik Dzhala van Bannister Advocaten leggen uit wie er straks voor de rechter kan belanden.

Marc COPPENS

Waar ligt de juridische grens tussen 'onopzettelijke brandstichting' en puur een noodlottig ongeval waar niemand schuld aan heeft?

Niels Lefevre (Bannister Advocaten): «Niet elke brand is automatisch een misdrijf. Als een brand ontstaat door een technisch defect of een totaal onvoorzienbaar toeval, zonder dat iemand een verzorgingsplicht heeft geschonden, dan spreken we juridisch eerder over een noodlottig ongeval.»

Erik Dzhala (Bannister Advocaten): «Onopzettelijke brandstichting veronderstelt dat de brand te wijten is aan een fout, nalatigheid of onvoorzichtigheid. Het gaat dan bijvoorbeeld om gebrekkig onderhoud, vuur of licht gebruiken zonder voldoende voorzorg, of vuur maken op een gevaarlijke plaats – een sigaretje opsteken aan een benzinepomp is zo'n klassiek voorbeeld.»

**Wie kan aansprakelijk worden gesteld? De aan-
nemer van de elektriciteits-
werken of ook de syndicus?**

Dzhala: «In principe kan iedereen die door een eigen fout causaal heeft bijgedragen aan de brand aansprakelijk worden gesteld. Als de brand te wijten is aan slecht uitgevoerde elektriciteitswerken, dan komt uiteraard eerst de aannemer of elektricien in beeld. Die kan aansprakelijk zijn als blijkt dat de werken niet volgens de regels van de kunst werden uitgevoerd, dat veiligheidsvoorschriften niet werden nageleefd of dat een gevaarlijke installatie werd achtergelaten.»

fout heeft gemaakt. Bijvoorbeeld als hij wist of moest weten dat er een gevaarlijke toestand bestond in de gemeenschappelijke delen, en hij toch geen herstelling, controle of dringende maatregel liet uitvoeren. De kernvraag blijft altijd: wie had moeten ingrijpen, wie heeft dat niet gedaan, en heeft precies die fout de brand veroorzaakt?»

**Bij het drama vielen vijf
doden. Heeft dat een invloed
op de strafmaat?**

Dzhala: «Ja. Als zou blijken dat de brand veroorzaakt werd door een verwijtbare fout of nalatigheid, dan zal men niet alleen kijken naar onopzettelijke brandstichting. Bij dodelijke slachtoffers kan ook onopzettelijke doding in beeld komen.»

Lefevre: «Binnen het Strafwetboek zelf is de straf vrij beperkt: gevangenisstraf van acht dagen tot drie maanden en/of een geldboete. Maar wanneer door dezelfde fout ook mensen overlijden, kan dat leiden tot bijkomende of zwaardere kwalificaties. Dat er vijf dodelijke slachtoffers vielen, zal bovendien zwaar doorwegen bij de beoordeling van de ernst van de feiten, de maatschappelijke impact en de strafmaat.»

Dzhala: «Voor de brand op Linkeroever blijft in principe het huidige Strafwetboek van toepassing, omdat het nieuwe Strafwetboek pas op 1 september 2026 in werking treedt. Maar omdat het nieuwe Strafwetboek milder is voor brand door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid, zal misschien toch een mildere

DRAMA KON VERMEDEN WORDEN,

«Gebouwen van

Terwijl het onderzoek naar de oorzaak van de brand in het appartementsgebouw op Linkeroever in Antwerpen nog loopt, stelt zich een prangende vraag: hoe brandveilig zijn de honderden gelijkaardige woontorens in Vlaanderen? De conclusie is schrikwekkend, volgens brandexpert Tim Renders: «Enkel gebouwen die na 1994 zijn gebouwd, moeten voldoen aan de strenge regels rond brandpreventie. Oudere gebouwen niet.»

Steven SWINNEN

Bij de brand in de August Vermeylenlaan op Linkeroever kwamen vijf mensen om het leven. Brandweer Zone Antwerpen spreekt van een vermoedelijk technisch probleem op het gelijkvloers, maar het definitieve onderzoek naar de oorzaak loopt nog. Wat wel al duidelijk is: de rook verspreidde zich razendsnel doorheen het tien verdiepingen hoge gebouw. Voor brandveiligheidsadviseur en gewezen brandweerman Tim Renders is dat geen toeval. «Bekijk een appartementsgebouw als een verzameling dozen», legt hij uit. «Eén appartement is een doos, de kelder is een doos, de gang is een doos. Waar een brand ook ontstaat, je wil dat die in zijn doos blijft. In ons jargon heet dat: in zijn brandcompartiment. Is er geen goede afscheiding? Dan trekken die rook en dat vuur naar het volgende compartiment en het volgende. Tien verdiepingen hoog.»

'Toorts tot boven'

Dat mechanisme, rook die zich via schachten verspreidt als door een schoorsteen, is precies wat volgens Dennis Heirman, van ingenieursbureau Studiebureau Kennis, in veel oudere gebouwen misloopt. Zijn bureau voert geregeld schachtnovaties uit. «Die gemeenschappelijke schachten zijn technische kokers van ongeveer een halve vierkante meter, waar afvoerleidingen, verwarming en kabels doorheen lopen, vaak van beneden tot boven zonder onderbreking per verdieping», zegt hij. «Zonder correcte compartimentering wordt zo'n schacht bij een brand een strootje of een toort tot boven.» Hoe brandveilig woontorens zijn, heeft niet zelden te maken met wanneer ze zijn gebouwd. «Er is voor heel België een wetgeving – het Koninklijk Besluit 'basisnormen brandpreventie' van 1994 – waaronder appartementsgebouwen vallen», zegt Renders. «Maar enkel gebouwen die na 1994 zijn gebouwd, moeten daaraan voldoen. Oudere gebouwen niet. Dat wil niet zeggen dat er geen maatregelen worden getroffen of dat er geen advies gegeven wordt, maar een verplichting is het niet. In een hoogbouw heb je sinds 1994 twee vol-

De rook verspreidde zich razendsnel doorheen het gebouw. «Is er geen goede afscheiding? Dan trekken die rook en dat vuur naar het volgende compartiment en het volgende. Tien verdiepingen hoog», zegt brandexpert Renders.

Brand in flatgebouw

ZEGT BRANDEXPERT

voor 1994 moeten niet voldoen aan strenge regels»

De brand zou ontstaan zijn na werken op het gelijkvloers.
Foto: SPN/Belga

ledig gescheiden trappenhallen, met een aparte ventilatie- en drukregeling om rookverspreiding tegen te gaan. Elke doorvoering voor sanitair, telecom of gas moet brandwerend worden afgedicht: afhankelijk van het type buis ligt precies vast welk materiaal je moet gebruiken. Zo kan de rook niet verder.»

Eén uur brandwerend

«Sinds '94 is de norm één uur brandwerendheid: een brand mag binnen dat uur niet overslaan naar een ander compartiment», zegt Heirman. «Dat geldt ook bouwkundig voor de schacht zelf, die wordt opgetrokken uit bepaalde blokken, bakstenen of betonblokken die dat uur weerstand bieden. Voor de leidingen die er doorheen lopen, gebruik je brandmanchetten (ring voor luchtdichte afsluiting, red.) met zwelmetaal: dat zwelt op vanaf een bepaalde temperatuur en dicht zo de opening rond de leiding af, zelfs als de leiding

«Mijn doel is dat mensen nu met gezond verstand gaan kijken: lopen hier buizen door een muur of een plafond? Bespreek dat met je syndicus. Dit mag niet nog eens gebeuren.»

BRANDVEILIGHEIDSADVISEUR
TIM RENDERS

zelf, bijvoorbeeld een afvoerbuis, in de hitte wegsmeelt.»

Er is nog een andere, minder zichtbare factor die het verschil kan maken tussen op tijd kunnen vluchten of niet: het type bekabeling. «Halogeenvrije kabels zorgen ervoor dat er geen dikke, zwarte rook ontstaat wanneer kabels in brand vliegen», zegt Heirman. «Die verplichting geldt in openbare gebouwen, maar niet in residentiële gebouwen. Met gewone kabels krijg je giftige, zwarte rook. Met halogeenvrije bekabeling blijft die rook minder giftig en blijft er zicht, zodat mensen nog kunnen zien waar ze naartoe moeten vluchten.»

Dure, ingrijpende werken

Het gebouw op Linkeroever werd vermoedelijk eind jaren 60 opgetrokken: de strengere basisnormen gelden voor zo'n gebouw dus niet automatisch. Renders vindt er geen doekjes om. «Dit drama had vermeden kunnen worden, net als eerdere, gelijkaardige branden, zoals de Kennedytoren in Luik (met één dode en veertien gewonden in 2024, red.) en de Grenfell Tower in Londen (die in 2017 aan 72 mensen het leven kostte, red.). Het kan gewoon onwetendheid zijn. Mijn doel is dat mensen zich nu bewust worden en met gezond verstand door een muur: lopen hier buizen door een kook of een plafond? Bespreek dat met je syndicus. Dit mag niet nog eens gebeuren.»

Het probleem is evenwel dat de werkzaamheden om een ouder appartementsgebouw brandveilig te maken vaak nogal ingrijpend zijn en dus ook flink wat kosten, volgens Dennis Heirman. «Ik denk aan een vergelijkbaar project dat we onlangs deden: alleen al ons deel van de werken kostte ongeveer een miljoen euro, te verdelen over alle eigenaars. Dat gaat al snel tot enkele tienduizenden euro's per appartement.» Vaak moeten daarvoor ook badkamers deels opgebroken worden. «Het is een huzarenstukje om alle eigenaars mee te krijgen. De ene wil het wel, de andere kijkt vooral naar de kostprijs.»

**Amerikaans ambassadeur
Bill White legt bloemen
neer voor slachtoffers**

De Amerikaanse ambassadeur in België

CHECK THE WEATHER NOT YOUR E-MAIL